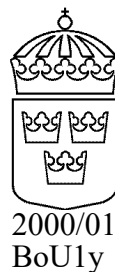

Bostadsutskottets yttrande

2000/01:BoU1y

Ramen för utgiftsområde 18 m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett berörda utskott tillfälle att avge yttrande över proposition 2000/01:1 Budgetpropositionen för 2001 (volym 1) i vad avser bl.a. utgifternas fördelning på utgiftsområden jämte motioner.

Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande förslagen i budgetpropositionen och motstående motioner i vad avser ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande. Därutöver behandlas förslag i budgetproposition och motioner avseende fastighetsbeskattningen.

Sammanfattning

Bostadsutskottet tillstyrker att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2001 fastställs till den nivå som regeringen föreslagit. Utskottet anser att riksdagen även bör godkänna den preliminära beräkningen av denna ram för budgetåren 2002 och 2003. Motstående motionsförslag i dessa delar avstyrks.

Utskottet anser vidare att regeringens förslag angående fastighetsbeskattningen år 2001 bör genomföras och avstyrker samtliga motionsförslag i frågan.

Avvikande meningar (m), (kd), (c) och (fp) har avgivits till förmån för förslagen till medelstildelning avseende utgiftsområde 18 samt om fastighetsbeskattningen i respektive partimotioner.

Utskottet

Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utgiftsområde 18 omfattar anslag inom delområdena plan-, bygg- och bostadsväsendet, geoteknik, länsstyrelserna, lantmäteriverksamhet samt stöd till ekologisk omställning och utveckling.

Regeringen föreslår (finansplanen punkt 8, tabell 7.2) att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2001 skall fastställas till 11 634 740 000 kr. Riksdagen föreslås vidare godkänna preliminära beräkningar av ramen för utgiftsområdet för budgetåren 2002 och 2003 (punkt 10, tabell 7.2). För år

2002 föreslås en preliminär ram om 11 012 miljoner kronor och för år 2003 föreslås att motsvarande ram skall beräknas till 10 613 miljoner kronor.

Regeringens ramförslag för år 2001 är 349 miljoner kronor lägre än motsvarande beräkning i 2000 års ekonomiska vårproposition. Enligt regeringen förklaras förändringen i huvudsak av att medlen för byggforskning överförs till ett nytt forskningsråd med anslag under utgiftsområde 20. Belastningen på anslaget för bostadsbidrag beräknas minska till följd av ökande löner och sysselsättning.

Vidare anges att anslaget för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet minskas med 115 miljoner kronor och anslaget till lokala investeringsprogram med 50 miljoner kronor år 2001. Länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen tillförs enligt regeringens förslag medel för struktur-fondsadministration och länsstyrelserna för miljötillsyn.

Förslag till andra nivåer för ramen för utgiftsområde 18 läggs fram i partimotioner (m), (kd), (c) och (fp).

Moderata samlingspartiet föreslår i sin partimotion 2000/01:Fi208 yrkande 5 att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2001 skall fastställas till ett belopp som är 2 096 miljoner kronor lägre än regeringsförslaget. För budgetåren 2002 och 2003 föreslås i motionens yrkande 6 en preliminär ram som är 1 951 respektive 2 288 miljoner kronor lägre än vad regeringen förordat. Besparingen avses uppnås genom nedskärningar på ett flertal områden. De största besparingarna avser räntebidragen, bostadsbidragen samt en avveckling av stödet till de lokala investeringsprogrammen.

Kristdemokraterna föreslår i sin partimotion 2000/01:Fi209 en minskning av ramen med 560 miljoner kronor vad gäller år 2001 (yrkande 6). För budgetåret 2002 föreslås en minskning med 999 miljoner kronor och för år 2003 en minskning med 1 140 miljoner kronor (yrkande 7). Besparingar görs på främst räntebidragsanslaget och stödet till lokala investeringsprogram. Samtidigt föreslås ett ökat anslag till bostadsbidrag samt en satsning på förbättrad inomhusmiljö och arkitekturåret.

Förslagen för utgiftsområde 18 i Centerpartiets partimotion 2000/01:Fi210 yrkandena 4 och 5 innebär att ramen bestäms till ett belopp som är 1 667, 1 430 respektive 1 140 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit för budgetåren 2001–2003.

I Folkpartiets partimotion 2000/01:Fi211 yrkande 6 föreslås att ramen för budgetåret 2001 bestäms till ett belopp som är 2 504 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Enligt yrkande 8 bör den preliminära ramen för åren 2002 och 2003 fastställas till belopp som är 2 184 respektive 1 858 miljoner kronor lägre än regeringsförslaget. Förslagen utgår från lägre utgifter för bostadsbidrag, räntebidrag samt för vissa myndighetsanslag. Vidare föreslås att anslaget för stöd till lokala investeringsprogram avvecklas. Högre anslag än i regeringsförslaget har beräknats för investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter.

De ovan beskrivna förslagen i budgetpropositionen och i partimotionerna om ramar för utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande – åren 2001–2003 kan sammanfattas i vidstående tabell. Förslagen i partimotionerna redovisas som avvikelser från regeringsförslaget. Beloppen anges avrundade till miljoner kronor.

	2001	2002	2003
Regeringen	11 635	11 012	10 613
(m)	-2 096	-1 951	-2 288
(kd)	-560	-999	-1 140
(c)	-1 667	-1 430	-1 135
(fp)	-2 504	-2 184	-1 858

Bostadsutskottet vill vad gäller förslagen om ramen för utgiftsområde 18 anföra följande.

Det kan inledningsvis konstateras att regeringens ramförslag ger utrymme för vissa nya satsningar inom utgiftsområde 18. Medel är beräknade för de nya stöden till studentbostäder respektive till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Den minskning av ramen som skett de senaste åren och som fortsätter under den kommande treårsperioden beror främst på minskad belastning på de anslag som på olika sätt är beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen. Detta gäller bostadsbidragen, räntebidragen samt garantiverksamheten vid Statens bostadskreditnämnd. Med de förutsättningar som finns redovisade i budgetpropositionen bör den föreslagna ramen ge tillräckligt utrymme för den anslagsfördelning inom utgiftsområdet som bostadsutskottet senare i höst kommer att ta ställning till.

De förslag till ram för utgiftsområde 18 som förs fram i de aktuella partimotionerna utgår samtliga från att kraftiga besparingar genomförs på anslagen inom utgiftsområdet i förhållande till regeringsförslaget. Utskottet tar i detta yttrande visserligen inte ställning till fördelningen på enskilda anslag inom utgiftsområdet men vill ändå uppmärksamma finansutskottet på att flera av ramförslagen bygger på anslagsbesparingar som i praktiken inte är genomförbara. Detta gäller exempelvis för Centerpartiets och Folkpartiets ramförslag som utgår från att stora besparingar kan uppnås genom en avveckling av stödet till de lokala investeringsprogrammen och en samtidig avveckling av hela anslaget för denna verksamhet. Anslaget för denna verksamhet för budgetåret 2001 avser emellertid till största delen beviljat men ännu inte utbetalat stöd. En total avveckling av anslaget för budgetåret 2001 skulle således medföra att staten inte kan fullfölja redan gjorda åtaganden. Folkpartiets ramförslag utgår vidare från kraftiga nedskärningar på vissa myndighetsanslag. För Boverket föreslås en nedskärning med närmare 40 %. När motsvarande förslag lades fram föregående år påpekade bostadsutskottet att en så stor nedskärning under närmast kommande budgetår är helt orealistisk om gällande trygghetslagar och avtal skall följas.

Utskottet vill vidare peka på de allvarliga konsekvenser på bostadsmarknaden som besparingar enligt vissa av motionsförslagen kan ge upphov till. Besparingarnas närmare innebörd framgår visserligen endast till viss del av de nu aktuella partimotionerna, men kan vad gäller fördelningen på anslag

utläsas av de kommittémotioner som bostadsutskottet skall bereda senare i höst.

Förslaget i partimotionen från Moderata samlingspartiet utgår från en nedskärning av räntebidragsanslaget med 800 miljoner kronor. Även förslagen från Kristdemokraterna och Folkpartiet förutsätter att kraftiga nedskärningar på räntebidragen genomförs under budgetåret 2001. Utskottet vill framhålla att ett genomförande av dessa förslag framför allt skulle innebära krav på höjda hyror i den del av bostadsbeståndet som redan i dag har de högsta boendekostnaderna. Nedskärningen skulle sannolikt även drabba bostäder i de s.k. krisårgångarna. Vid ett genomförande av förslagen från två av partierna skulle dessa konsekvenser dessutom förstärkas genom att regeringens förslag om en fastighetsskattesänkning för hyreshusen avvisas. Vidare kan konstateras att den nödvändiga nyproduktionen av bostäder starkt skulle försvåras om räntebidragen till nya bostäder helt avvecklades i enlighet med vad Kristdemokraterna förordat.

Bostadsutskottet kommer senare i höst att ta ställning till förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Det kan emellertid redan nu konstateras att de ramförslag som lagts fram i partimotioner inte bör läggas till grund för utskottets vidare arbete. Utskottet avstyrker således dessa förslag i motionerna Fi208 (m), Fi209 (kd), Fi210 (c) och Fi211 (fp). Regeringens ramförslag avseende utgiftsområde 18 för budgetåren 2001–2003 tillstyrks.

Bostadsutskottet vill i detta sammanhang även något kommentera den fördelning av anslag på politikområden som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Regeringen framhåller att denna indelning utgår från flera kriterier, bl.a. politisk relevans och uppföljningsbarhet. Politikområdena beskrivs vad gäller avgränsning, mål och politikens inriktning. Anslagen inom utgiftsområde 18 anses falla inom fyra olika politikområden: Bostadspolitik, Regional samhällsorganisation, Ekonomisk familjepolitik samt Miljöpolitik. De två förstnämnda faller helt inom utgiftsområde 18 medan de övriga endast till en mindre del innefattar anslag inom detta utgiftsområde.

Utskottet kan ha förståelse för de motiv som regeringen för fram för denna indelning av budgeten. Samtidigt finns skäl att peka på de problem som kan uppkomma när indelningen i statsbudgeten avviker från indelningen i utgiftsområden och utskottens ansvarsområden. En strävan under senare år har varit att utskottens arbete i större utsträckning skall inriktas på uppföljning av måluppfyllelsen inom olika områden. En sådan uppföljning riskerar givetvis att försvåras om utskottens budgetarbete och förslag till riksdagsbeslut sker enligt en indelningsgrund – utgiftsområden – och regeringens redovisning av politikens inriktning och mål enligt en annan – politikområden.

Riksdagen har vid olika tillfällen fastställt de bostadspolitiska målen. Dessa mål har även inkluderats i de mål för utgiftsområde 18 som regeringen redovisat i tidigare budgetpropositioner. I årets budgetproposition redovisas emellertid mål för politikområden. Vad gäller bostadsutskottets beredningsområde kan konstateras att vissa av dessa mål inte har någon motsvarighet i tidigare målformuleringar. Endast i ett avseende underställs de nya målen riksdagen för beslut. Detta gäller målet för Ekonomisk familjepolitik som bl.a. anses omfatta anslaget för bostadsbidrag. I övrigt omfattar detta mål anslag under utgiftsområde 12. Samtidigt gäller att anslaget för bostadsbi-

drag faller under målet för utgiftsområde 18 och därmed målet för bostadspolitik som det kommit till uttryck i tidigare propositioner och i riksdagens beslut i frågan. Vad gäller bostadsbidragen har för övrigt riksdagen i ett tillkännagivande våren 1996 framhållit att bidragens primära uppgift även fortsättningsvis bör vara att svara upp mot bostadspolitiska mål, dvs. ge möjlighet för resurssvaga hushåll att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder (1995/96:BoU11, rskr. 229).

Den fråga som inställer sig mot den redovisade bakgrunden är vilka mål som bör tas som utgångspunkt för riksdagens budgetarbete och uppföljningsverksamhet. Vidare kan ifrågasättas om det är lämpligt att ett utskott bereder regeringens förslag till övergripande mål för ett politikområde som innefattar anslag som bereds av ett annat utskott och som dessutom redan faller under mål fastlagda efter den indelning som riksdagsordningen lägger fast.

Fastighetsbeskattningen år 2001

Bostadsutskottet behandlar i yttrandet förslag i budgetproposition och motioner som avser fastighetsskatten år 2001, dvs. förslag som påverkar statens budget för nästkommande år.

I budgetpropositionen lägger regeringen fram ett förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt. Förslaget innebär i korthet att skattesatsen för fastighetsskatten fr.o.m. år 2001 sänks för

- småhus från 1,5 % till 1,2 %,
- hyreshus (bostadsdelen) från 1,5 % till 0,7 %.

De skäl som anges för förslaget är i huvudsak följande. Sedan 1996 har uttaget av fastighetsskatt kraftigt begränsats genom en rad successiva beslut. Det gäller bl.a. att omräkningsförfarandet inte har tillämpats som avsetts, skattesatsen generellt har sänkts från 1,7 % till 1,5 % samt att skattesatsen för hyreshus tillfälligt har sänkts till 1,2 % för åren 1999 och 2000. Åtgärderna har delvis vidtagits i avvaktan på resultaten av Fastighetstaxeringsutredningens respektive Fastighetsbeskattningskommitténs arbete. Enligt regeringen bör de förslag som lämnats av dessa båda utredningar behandlas i ett sammanhang. Regeringen avser därför att återkomma till de frågor om fastighetsbeskattningen på längre sikt som tagits upp av utredningarna.

Enligt regeringens bedömning bör taxeringsvärdena utgöra grunden för fastighetsbeskattningen. Genom att det omräkningsförfarande som infördes 1996 inte har tillämpats på avsett sätt har taxeringsvärdena efterhand alltmer kommit att avvika från marknadsvärdena. Regeringens bedömning är att de effekter som ett återställande skulle ge upphov till vad gäller uttaget av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt mellan åren 2000 och 2001 inte är acceptabla. För att begränsa uttaget av fastighetsskatt bör därför skattesatserna sänkas.

För småhusens del innebär förslaget att omräkningen av taxeringsvärdena endast kommer att öka skatteuttaget till den del taxeringsvärdeshöjningen överstiger 25 %. För hyreshusen innebär det att skattesatsen sänks med drygt 40 % jämfört med vad som gäller år 2000.

I budgetpropositionen aviserar regeringen dessutom sin avsikt att under våren 2001 lägga fram ett förslag till begränsningsregel för uttaget av fastighetsskatt. Inriktningen på det arbete med en sådan regel som nu pågår anges vara att begränsningsregeln skall utformas som en skattereduktion som skall tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2001.

Förslag som avser fastighetsbeskattningen för år 2001 läggs fram dels i partimotioner (m), (kd), (c) samt (fp), dels i enskilda motioner (m), (kd) samt (fp).

I Moderata samlingspartiets partimotion 2000/01:Sk621 föreslås dels att fastighetsskatten skall beräknas på det lägsta av 1997 och 2001 års taxeringsvärden (yrkande 1), dels att skattesatsen år 2001 skall fastställas till 1 % för småhus och 0,7 % för flerbostadsfastigheter (yrkande 2), och dels att skatten fr.o.m. år 2001 skall beräknas på halva markvärdet (yrkande 4). Även i partimotionerna 2000/01:Bo414 (m) yrkandena 11, 12 och 14 samt 2000/01:N385 (m) yrkande 9 liksom i motionerna 2000/01:Sk308 (m) och 2000/01:Sk313 (m) förs motsvarande förslag fram.

Gemensamt för förslagen i motionerna (m) är att de ser förändringarna i fastighetsskatten år 2001 som ett första led i en successiv avveckling av fastighetsskatten. Enligt motionerna innebär ett på sikt fullständigt avskaffande av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt att också förfarandet för fastställande av taxeringsvärden på fastigheter blir onödigt.

Kristdemokraterna föreslår i sin partimotion 2000/01:Sk323 att regeringens förslag avseende fastighetsbeskattningen år 2001 skall avslås (yrkandena 16 och 21). Enligt motionen bör i stället fastighetsskatten sänkas till 1,2 % (yrkande 18), fastighetsskatten endast beräknas på en tredjedel av markvärdet över 150 000 kr (yrkande 19) samt frysningen av taxeringsvärdena behållas (yrkande 20). I motionen förordas dessutom att riksdagen skall uttala sig för att den begränsningsregel som regeringen aviserar inte skall införas (yrkande 53). Förslaget om att begränsa den del av markvärdet som skall utgöra underlag för fastighetsskatten framförs även i motion 2000/01:Sk322 (kd) yrkande 3.

Utgångspunkten för förslagen i motionerna (kd) är att de på sikt vill avveckla systemet med statlig fastighetsskatt och ersätta det med ett system med en kommunal fastighetsavgift som är avsedd att täcka de kommunala kostnader som är kopplade till fastigheten. De förändringar i fastighetsbeskattningen som föreslås för år 2001 utgör ett första steg i en sådan avveckling.

De skatteeffekter som ett genomförande av regeringens förslag skulle ge upphov till är enligt Centerpartiets partimotion 2000/01:Sk321 inte acceptabla. Enligt motionen bör därför frysningen av taxeringsvärdena på såväl småhus som bostadshyreshus förlängas (yrkandena 11 och 15), skattesatsen sänkas till 1,2 % för småhus och till 1,1 % för bostadshyreshus (yrkandena 12 och 16).

Enligt Folkpartiets partimotion 2000/01:Sk324 bör fastighetsskatten i sin nuvarande utformning stegvis avskaffas. I stället bör en s.k. schablonintäktsbeskattning för eignahem införas samtidigt som avdragsrätten för låneräntor behålls. I avvaktan på en sådan grundläggande reformering bör taxeringsvärdena vara fortsatt frysta och skattesatserna för år 2001 fastställas till 1,2 %

för småhus och 0,7 % för flerbostadshus (yrkande 13). Ett motsvarande förslag läggs dessutom fram i den bostadspolitiska motionen 2000/01:Bo235 (fp) yrkande 12. Förslaget om en fortsatt frysning av taxeringsvärdena förs fram även i motion 2000/01:Sk316 (fp).

Med anledning av vad som i proposition och motioner föreslagits om fastighetsbeskattningen år 2001 vill bostadsutskottets anför följande.

Frågor om beskattningen av byggande och boende har under senare år fått en allt större uppmärksamhet i den bostadspolitiska debatten. Inte minst gäller detta fastighetsbeskattningen. Uttaget av fastighetsskatt har också en betydande påverkan på boendekostnaderna. Det är mot bl.a. den bakgrunden som åtgärder under senare år har vidtagits för att begränsa uttaget. Som redovisas i budgetpropositionen har sålunda omräkningsförfarandet inte tillämpats som avsetts, skattesatsen generellt sänkts från 1,7 % till 1,5 % samt skattesatsen för hyreshus tillfälligt sänkts till 1,2 % för åren 1999 och 2000. Dessa tillfälliga åtgärder har också vidtagits i avvaktan på resultaten av Fastighetstaxeringsutredningens respektive Fastighetsbeskattningskommitténs arbete.

De förändringar i fastighetsbeskattningen som nu föreslås är inte heller de avsedda att i något grundläggande avseende förändra fastighetsskattesystemet. I stället är de avsedda att återställa taxeringsvärdet som grund för fastighetsbeskattningen enligt vad som ursprungligen avsågs. Utskottet kan ansluta sig till denna principiella uppfattning. Samtidigt delar utskottet regeringens bedömning att skattesatserna måste sänkas för att de effekter som ett återställande skulle ge upphov till vad gäller uttaget av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt mellan åren 2000 och 2001 inte skall bli oacceptabla. Ett sådant synsätt motiverar enligt utskottets mening dessutom att en begränsningsregel för uttaget av fastighetsskatt utarbetas och införs redan för nästa år i enlighet med vad regeringen aviserar i budgetpropositionen.

Bostadsutskottet har tidigare givit uttryck för uppfattningen att mera omfattande förändringar i fastighetsbeskattningen bör anstå till dess att resultaten av Fastighetstaxeringsutredningens respektive Fastighetsbeskattningskommitténs arbete föreligger. Utskottet vidhåller denna uppfattning. Även om utredningarna nu avslutat sitt arbete bör den fortsatta beredningen av de förslag de lagt fram avvaktas. Regeringen aviserar också i budgetpropositionen sin avsikt att återkomma till riksdagen när det gäller de förslag som de båda utredningarna lagt fram.

Med hänvisning till det nu anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag vad gäller fastighetsbeskattningen för 2001. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Stockholm den 26 oktober 2000

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Annelie Enochson (kd), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp), Carina A Elgestam (s), Ewa Thalén Finné (m) och Leif Jakobsson (s).

Avvikande meningar

1. Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande börjar med ”Det kan” och slutar med ”lägger fast” bort ha följande lydelse:

Bostadsmarknaden präglas fortfarande till stor del av de system för reglering och detaljstyrning som byggdes upp under ett långvarigt socialdemokratiskt regeringsinnehav. Genom den avreglering som inleddes under den borgerliga regeringsperioden togs visserligen betydelsefulla steg mot en minskad statlig och kommunal styrning av boendet, men dessa åtgärder har på flera punkter kullkastats sedan år 1994. Försöken att med lagstiftning och ekonomiska sanktioner hindra hyresgäster att köpa sina egna bostäder är ett exempel på denna utveckling. Det senaste exemplet är regeringens förslag om statlig styrning av kommunernas arbete med bostadsförsörjning.

Regleringen av bostadssektorn och den internationellt sett mycket höga beskattningen av boendet har medfört att vi i Sverige betalar mer för boendet än i något annat jämförbart land. Höga skatter på både inkomster och boende leder till att alltmer av den disponibla inkomsten går till boendekostnader. Ett genomsnittligt hushåll använder nästan en tredjedel av inkomsten efter skatt till boendet. Enbart fastighetsskatten motsvarar en månadshyra av tolv.

Bostadsutskottet anser att utgångspunkten för de bostadspolitiska besluten under de närmaste åren, och därmed även för de nu aktuella budgetbesluten, måste vara att bostadsmarknaden skall styras av människors efterfrågan, inte av subventioner, detaljregleringar och politiska ingrepp. Åtgärder måste vidtas för att möjliggöra ett bostadsbyggande som svarar mot efterfrågan. Det handlar bl.a. om att reformera hyressättningsystemet, att tillåta ägarlägenheter samt att förenkla plan- och bygglovsprocessen.

Utskottet kan konstatera att denna inriktning ligger till grund för de förslag om ram för utgiftsområde 18 under budgetåren 2001–2003 som läggs fram i Moderata samlingspartiets partimotion 2000/01:Fi208. Enligt dessa förslag ger en successiv avveckling av fastighetsskatten utrymme för att trappa av räntebidragen snabbare. På detta sätt fördyras inte boendekostnaderna. En bred avreglering av bostadsmarknaden bidrar bl.a. till att kostnaderna för Boverket och övrig bostadsadministration kan begränsas. Bostadsbidragen

renodlas för att endast gå till barnfamiljer och växlas på sikt mot sänkt skatt. Stödet till lokala investeringsprogram avvecklas genom att nya bidrag inte beviljas.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det nu anförda Moderata samlingspartiets partimotion 2000/01:Fi208 yrkandena 5 och 6. Regeringens förslag, liksom övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Ulla-Britt Hagström (kd) och Annelie Enochson (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande börjar med ”Det kan” och slutar med ”lägger fast” bort ha följande lydelse:

Bostaden och boendemiljön har en central roll för människors livsvillkor. Trygghet och valfrihet i boendet är en viktig välfärdsfråga. Människors skiftande önskemål och behov av bostäder i olika skeden under livet måste kunna tillgodoses till rimliga kostnader. Under studieåren kan det viktigaste önskemålet vara en billig bostad i nära anslutning till högskolan eller universitetet. Under andra skeden i livet kan önskemålet vara att äga sin bostad oavsett om den ligger på markplanet eller i ett flerbostadshus. Det är därför viktigt att större möjlighet ges till eget ägande av bostäder genom att ägarlägenheter tillåts. Systemet för hyressättning måste reformeras genom att större möjlighet ges för individuell anpassning av hyrorna och genom att lägesfaktorn ges större tyngd. Möjligheterna till ett billigare byggande bör tas till vara, bl.a. bör en konsekvensutredning om sänkt byggmoms genomföras.

Detta är några av de grundläggande utgångspunkterna för det reformbehov som finns inom bostadssektorn. Enligt bostadsutskottets mening svarar de förslag som förs fram i Kristdemokraternas partimotion 2000/01:Fi209 om förändringar inom utgiftsområde 18 under den närmaste treårsperioden bäst mot denna inriktning.

Utskottet delar således vad som i partimotionen anförts om reformbehovet inom utgiftsområde 18. Bostadsbidragen bör förstärkas och göras mer rättvisa. Det kan ske genom att de individuella inkomstgränserna slopas och de snäva regler för den bidragsgrundande bostadsytan som infördes år 1997 ändras. Stödet till de barnfamiljer som har den mest utsatta ekonomiska situationen bör förbättras genom att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget höjs med 100 kr per barn.

Besparingar kan göras på räntebidraget till det äldre fastighetsbeståndet. Räntebidraget till nya fastigheter bör avvecklas. Vidare kan en besparing uppnås genom att de lokala investeringsprogrammen avvecklas. I stället bör medel omfördelas till en ny anslagspost för förbättrad inomhusmiljö samt allergisanering av bostäder och skolor m.m. Ett anslag bör också inrättas för uppföljning av de satsningar som gjorts inom ramen för Arkitekturåret. Ramförslaget enligt Kristdemokraternas motion ger utrymme för dessa nya satsningar.

Sammantaget innebär de ovan redovisade åtgärderna att ramen för utgiftsområde 18 bör fastställas i enlighet med förslaget i motion 2000/01:Fi209 (kd) yrkandena 6 och 7. Regeringens förslag, liksom övriga aktuella motionsyrkanden, avstyrks.

3. Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Rigmor Stenmark (c) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande börjar med ”Det kan” och slutar med ”lägger fast” bort ha följande lydelse:

Bostadspolitiken bör inriktas på att skapa förutsättningar för en väl genomtänkt samhällsplanering och en god bostadsförsörjning. Viktiga inslag i detta arbete är att finna former för att öka miljöhänsynen i planeringen. Vidare måste jämställdhetsaspekterna beaktas i alla planeringssammanhang liksom de sociala frågorna, barnens behov och tillgängligheten för funktionshindrade. Det måste skapas förutsättningar för att tillskapa bra bostäder till rimliga kostnader.

Samtidigt som åtgärder vidtas för att förbättra förutsättningarna för en god bostadsförsörjning är det angeläget att ta till vara de möjligheter till besparingar som finns inom sektorn. Det förslag till ram för utgiftsområde 18 som läggs fram i Centerpartiets partimotion 2000/01:Fi210 innebär att dessa möjligheter kan tas till vara utan att negativa effekter för sektorn behöver uppstå. Framför allt kan besparingar göras genom en avveckling av stödet till lokala investeringsprogram för en ekologisk hållbarhet. De miljömässiga och arbetsmarknadsmässiga resultaten av detta stöd har varit mycket begränsade i förhållande till satsningens omfattning. Bidrag som redan är beviljade till bra projekt som redan är igångsatta bör betalas ut. Medel för detta får tas genom omfördelning. Återstående medel som avsatts för lokala investeringsprogram bör emellertid användas på ett mer kostnadseffektivt sätt. Centerpartiet lägger fram förslag med sådan inriktning inom andra utgiftsområden. En minskad anslagsbelastning kan också väntas uppkomma för bostadsbidragen vid ett genomförande av de förslag till förbättringar för barnfamiljerna inom ramen för föräldraförsäkringen och skattesystemet som Centerpartiet lagt fram. Slutligen kan besparingar göras på länsstyrelsernas administration.

Det är angeläget att i större utsträckning kunna hjälpa de familjer som drabbats av fukt- och mögelskador i sina hus. Den ram som föreslås i Centerpartiets motion ger utrymme för ett ökat anslag till Fonden för fukt- och mögelskador.

Utskottet ställer sig sammanfattningsvis bakom förslagen i Centerpartiets partimotion 2000/01:Fi210 yrkandena 4 och 5 om ramen för utgiftsområde 18. Regeringsförslaget, liksom övriga aktuella motionsyrkanden, avstyrks.

Yvonne Ångström (fp) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande börjar med ”Det kan” och slutar med ”lägger fast” bort ha följande lydelse:

Den svenska bostadspolitiken står inför flera stora utmaningar. Bostadsbyggandet ligger fortfarande på en alltför låg nivå. Även om det finns tecken på en viss ökning av byggandet är det långt ifrån tillräckligt för att råda bot på en tilltagande bostadsbrist. I storstadsregionerna och andra tillväxtområden riskerar bostadsbristen att bromsa den ekonomiska tillväxten. Bristen på studentbostäder utgör på många studieorter ett stort hinder för en effektiv högskoleutbildning.

Villkoren på bostadsmarknaden måste reformeras i flera avseenden genom avreglering och förenklingar. Det är nödvändigt att förbättra förutsättningarna för nyproduktion av bostäder genom bl.a. förenklad planprocess och en mer differentierad hyressättning. Bruksvärdessystemets tillämpning har lett till hyresnivåer som i många fall upplevs som orättvisa. En blandning mellan olika upplåtelseformer och typer av bebyggelse bör eftersträvas. Den tilltagande etniska och sociala segregationen bidrar till att vissa bostadsområden hamnat i en negativ spiral. Bostadsbidragssystemet medför tillsammans med skatter och barnomsorgstaxor att många barnfamiljer drabbas av stora marginaleffekter när arbetsinkomsterna ökar. Det gäller exempelvis vid en övergång från deltid till heltid eller när någon i hushållet går från arbetslöshet till arbete.

I motioner från Folkpartiet har bl.a. dessa frågor tagits upp och åtgärder föreslagits. Vissa av dessa åtgärder påverkar nivån på anslagsramen för utgiftsområde 18 under åren 2001–2003. Förslag i denna fråga redovisas i Folkpartiets partimotion 2000/01:Fi211. Bostadsutskottet delar vad i partimotionen anförts om behovet av åtgärder inom utgiftsområde 18. Besparingar kan uppnås på anslaget för räntebidrag genom en snabbare höjning av den s.k. garanterade räntan. Vidare kan besparingar göras på byråkratin inom Boverket och Lantmäteriverket. Stödet till de lokala investeringsprogrammen har kritiserats av bl.a. Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer. Anslaget för denna stödverksamhet kan avvecklas. I syfte att minska bidragens marginaleffekter växlas delar av bostadsbidragen mot skattelättnader för barnfamiljerna. Detta och vissa övriga regeländringar leder till en minskad belastning på anslaget för bostadsbidrag. För att möjliggöra en kraftfull satsning på nya studentbostäder har medel beräknats för att höja anslaget för anordnande av bostäder för studenter med 50 miljoner kronor.

Sammantaget innebär vad utskottet nu förordat att ramen för utgiftsområde 18 för åren 2001–2003 bör bestämmas i enlighet med Folkpartiets partimotion 2000/01:Fi211 yrkandena 6 och 8. Regeringsförslaget i denna del samt förslagen i övriga partimotioner avstyrks.

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen år 2001 börjar med "Frågor om" och slutar med "motionsyrkanden avstyrks" bort ha följande lydelse:

Regeringen presenterar sitt förslag till ändringar i fastighetsbeskattningen som en skattesänkning. Även om förslaget för vissa hushåll innebär att skatteuttaget minskar något medför det för många hushåll en mycket kraftig skattechöjning som är ett hot mot familjens ekonomiska trygghet. Vad som erfordras är i stället en successiv avveckling av fastighetsskatten som inleds med verkliga skattesänkningar för alla hushåll.

I en nybyggd hyreslägenhet går närmare 70 % av hyran till att betala skatt och andra pålagor som tagits ut och fortlöpande tas ut med boendet som yttersta skatteobjekt. Här ligger förklaringen till att det är dyrt att flytta in i nyproducerade lägenheter. Men det blir allt dyrare att också bo i redan befintliga hyresrätter. Bara fastighetsskatten kostar de boende i hyreshus minst en månadshyra per år. För småhusägare varierar fastighetsskatten mycket beroende på var fastigheten ligger. Om frysningen av fastighetsskatten upphör nästa år, i enlighet med regeringens förslag, kan dessutom många familjer förvänta sig en kraftigt höjd fastighetsskatt. Resultatet kan komma att bli att många människor riskerar att få lämna hus och hem eftersom de inte har råd att bo kvar.

Enligt utskottets uppfattning kan därför inte stora förändringar i fastighetsbeskattningen anstå till dess att Fastighetstaxeringsutredningen och Fastighetsbeskattningskommittén lägger fram eventuella förslag till regeländringar. I enlighet med förslaget i de nu aktuella motionerna (m) bör i stället en successiv avveckling av fastighetsskatten inledas redan år 2001. Som en första åtgärd skall därför underlaget för skatteberäkningen frysas för att mildra effekterna av de senaste årens mycket kraftiga prisökningar i vissa områden. Skattesatsen för år 2001 skall för småhus sänkas till 1,2 % och för hyreshus till 0,7 %. Vidare skall underlaget för skatten utgöras av byggnadsvärdet och halva markvärdet. Genom att reducera markvärdet vid beräkningen av skatten åstadkommer man framför allt en lindring av de stora regionala orättvisorna.

Som framgått är de förändringar som nu bör genomföras steg på väg mot ett avskaffande av fastighetsskatten. För tydlighetens skull bör här göras klart att avsikten inte är att den skall ersättas med andra pålagor i form av en schablonintäkt eller liknande. Genom en avveckling kan dessutom fastighetstaxeringen förenklas för att sedan helt tas bort.

Med det nu anförda tillstyrker utskottet förslagen i Moderata samlingspartiets partimotioner 2000/01:Sk621 yrkandena 1, 2 och 4, 2000/01:Bo414 (m) yrkandena 11, 12 och 14 samt 2000/01:N385 (m) yrkande 9 liksom motionerna 2000/01:Sk308 (m) och 2000/01:Sk313 (m). Regeringens förslag avstyrks.

Ulla-Britt Hagström (kd) och Annelie Enochson (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen år 2001 börjar med "Frågor om" och slutar med "motionsyrkanden avstyrks" bort ha följande lydelse:

Trots en massiv kritik fortsätter Sverige att år efter år ha den hårdaste beskattningen av boendet i hela världen. I de europeiska länderna uppgick boendekostnadernas andel av den disponibla inkomsten till i genomsnitt 20 % år 1993, i Sverige uppgick den till så mycket som 30 %.

Fastighetsskatten drabbar alla boende oavsett inkomst och betalningsförmåga. Den strider alltså mot den gängse principen om skatt efter bärkraft. Skatten hotar i vissa fall äganderätten liksom den enskildes trygghet vad gäller besittningen av det egna hemmet. Personer med låga inkomster boende i attraktiva områden har inte råd att betala skatten och kommer att få lämna sina hem och invanda miljöer när taxeringsvärdet kommer att räknas upp. Att göra det möjligt att äga sin bostad också för låginkomsttagare är att verka för ett jämlikt samhälle, ett samhälle där äganderätt inte kräver stora pengar. Fastighetsskatten ökar den sociala segregeringen och motverkar möjligheterna för ett permanent boende i många områden som är attraktiva för de fritidsboende.

Som framhålls i bl.a. Kristdemokraternas partimotion bör de statliga reglerna utformas så att de ger skattemässig neutralitet mellan olika boendeformer. Den enskildes val av bostad skall naturligtvis i första hand styras av dennes behov och förutsättningar i övrigt och inte av beskattningens utformning. Den snedfördelning i beskattningen mellan småhus och hyreshus som den nuvarande majoriteten har skapat måste därför rättas till. På sikt måste också systemet med statlig fastighetsskatt avvecklas. I stället bör kommunerna ges möjlighet att ta ut en avgift för täckande av kostnaderna för gatuunderhåll, brandförsvaret och annan kommunal service som är kopplad till fastigheten. På så vis stannar pengarna inom kommunerna och kommer medborgarna till del. I dag är det kommunerna som har kostnaderna och staten som tar in hela skatteintäkten. Den kommunala avgiften relaterad till fastigheten kommer att på sikt innebära en växling till minskad kommunalskatt.

En avveckling av fastighetsskatten bör inledas redan nästa år. I enlighet med förslag i motioner (kd) bör därför fastighetsskatten år 2001 sänkas till 1,2 % samtidigt som skatten endast beräknas på en tredjedel av markvärdet över 150 000 kr. Ett viktigt inslag i avvecklingen är också att frysningen av taxeringsvärdena behålls. De nu förordade åtgärderna innebär bl.a. att effekterna av de senaste årens mycket kraftiga prisökningar i vissa områden mildras.

Det nu anförda innebär att utskottet tillstyrker förslagen i Kristdemokraternas partimotion 2000/01:Sk323 yrkandena 16–21 och 53 samt i motion 2000/01:Sk322 (kd) yrkande 3. Regeringens förslag avseende fastighetsbeskattningen år 2001 avslås.

Rigmor Stenmark (c) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen år 2001 börjar med "Frågor om" och slutar med "motionsyrkanden avstyrks" bort ha följande lydelse:

Med den utformning fastighetsskatten har i dag har underlaget för skatten, dvs. taxeringsvärdet, kommit att få en allt större betydelse. Det var också mot den bakgrunden som Centerpartiet medverkade till att frysa taxeringsvärdena fr.o.m. år 1997. När regeringen nu inte vill låta frysningen bestå innebär det kraftiga höjningar av fastighetsskatteuttaget för många familjer nästa år. Inte minst gäller det för de familjer som bor i områden som är attraktiva för fritidsboende. Förutom att förslaget försätter många människor i stora svårigheter riskerar det att ytterligare avfolka många kust- och skärgårdssamhällen. Samhällets åtgärder bör i stället syfta till att underlätta ett boende i dessa områden.

Regeringens förslag visar på ett tydligt sätt de svagheter som är förknippade med dagens taxeringssystem. Enligt utskottets mening måste systemet därför ses över. Inte minst gäller det med tanke på effekterna av de årliga uppräkningsarna av taxeringsvärdet. I avvaktan på en sådan översyn bör därför frysningen av taxeringsvärdena förlängas.

För att mildra effekterna av dagens fastighetsbeskattningen måste utöver en fortsatt frysning av taxeringsvärdena skattesatserna sänkas. I enlighet med förslaget i Centerpartiets partimotion 2000/01:Sk321 bör skattesatsen för fastighetsskatten år 2001 sänkas till 1,2 % för småhus och till 1,1 % för bostadshyreshus.

Med hänvisning till det nu anförda tillstyrker utskottet förslagen i Centerpartiets partimotion 2000/01:Sk321 yrkandena 11, 12, 15 och 16. Regeringens förslag avstyrks.

8. Fastighetsbeskattningen år 2001

Yvonne Ångström (fp) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen år 2001 börjar med "Frågor om" och slutar med "motionsyrkanden avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det finns i dag ett för alla, med undantag av regeringen och dess stödpartier, uppenbart behov av en ny bostadspolitik. Ett viktigt inslag i en sådan ny bostadspolitik för att lösa dagens bostadsproblem är en reformerad fastighetsbeskattning. Fastighetsskatten utgör i dag en alltför stor del av många människors boendekostnad. De successivt höjda skattesatserna har tydliggjort att skattebeloppen blir olika för likvärdiga bostäder beroende på var de ligger. Skattebeloppen har ökat kraftigt för många sedan de gjort sitt fastighetsförvärv.

Vad som erfordras är en successiv avveckling av dagens fastighetsbeskattning som bör inledas redan nästa år. På sikt bör i stället en s.k. schablonintäktsbeskattning för egna hem införas i enlighet med förslagen i motionerna från Folkpartiet. Samtidigt måste naturligtvis avdragsrätten för låneräntor behållas. I avvaktan på den nu förordade grundläggande reformeringen av fastighetsbeskattningen bör taxeringsvärdena vara fortsatt frysta och skatte-

satserna för år 2001 fastställas till 1,2 % för småhus och 0,7 % för flerbo-
stadshus. Till skillnad från de förslag som regeringen lagt fram innebär det
nu förordade förslaget att skatten sänks för alla boende och inte bara för
vissa. En fortsatt frysning av taxeringsvärdena i kombination med sänkta
skattesatser ger också lättnader för dem som varit värst drabbade av det
hittillsvarande systemet, dvs. permanentboende i vissa attraktiva fritidsområ-
den.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det nu anförda förslagen i Folkpar-
tiets partimotion 2000/01:Sk324 yrkande 13 samt i motionerna 2000/01:
Bo235 (fp) yrkande 12 och 2000/01:Sk316 (fp). Regeringens förslag av-
styrks.

Till finansutskottet.....	1
Sammanfattning.....	1
Utskottet	1
Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	1
Fastighetsbeskattningen år 2001	5
Avvikande meningar.....	8
1. Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (m).....	8
2. Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (kd).....	9
3. Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (c).....	10
4. Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (fp).....	11
5. Fastighetsbeskattningen år 2001 (m).....	12
6. Fastighetsbeskattningen år 2001 (kd).....	13
7. Fastighetsbeskattningen år 2001 (c).....	14
8. Fastighetsbeskattningen år 2001 (fp).....	14